

IRIS als registratiesysteem voor runderrassen

In een serie artikelen worden de mogelijkheden van registratiesystemen voor zeldzame rassen toegelicht. In dit artikel komt het IRIS-systeem van veeverbeteringsorganisatie CRV aan de orde, dat in combinatie met het CRV-managementspakket VeeManager ook mogelijkheden biedt voor de zeldzame runderrassen.

Bert van 't Land, hoofd van de afdeling Information Services van CRV (Coöperatie Rundveeverbetering) schetst de ontwikkeling van het registratiesysteem IRIS. Eind jaren tachtig legden het Nederlands Rundvee Syndicaat en de Gezondheidsdienst voor Dieren alle afstammings- en gezondheidsgegevens van individuele runderen vast in het RIS-systeem, het Runder Informatie Systeem.

De verplichte registratie van runderen, die bekend staat als I&R, was hierin opgenomen. Rond 2000 heeft de overheid het I&R-systeem zelf in handen genomen.

Registratie van individuele dieren

In 1991 startte de ontwikkeling van IRIS (deze naam stond oorspronkelijk voor Internationaal Runder Informatie Systeem), eerst met als doel het te ontwikkelen voor meerdere diersoorten en voor meerdere landen. Maar al snel kwam de focus te liggen op runderen en op de (internationale) klanten van CRV. Daarbij kwam dat de automatisering op de rundveebedrijven ook sterk toegenomen is, denk aan de robot en het gebruik van managementsystemen.

De ruggengraat van IRIS wordt gevormd door de registratie van de individuele die-

ren. Dat begint met de I&R-aanmelding van een pasgeboren kalf door de veehouder. Dit kan via verschillende routes: via een geboortemelding bij het I&R-dossier van RVO, via het voice-responsesysteem van de GD, het eigen bedrijfsmanagementsysteem of via VeeManager van CRV.

Brandrode kalfjes op bedrijf Spiering in Oss

De paspoortgegevens van het kalf worden doorgegeven aan de I&R-computer, die de gegevens checkt. Als het I&R-systeem geen onregelmatigheden constateert, worden de gegevens in IRIS definitief. Op dat moment wordt ook vastgelegd of een kalf een stamboekdier kan worden. Wanneer in het I&R-systeem een dier afgemeld (dood) wordt, komt dit ook automatisch in IRIS terecht. In VeeManager kan een veehouder via een zogenoemd Edi-verzoek bijvoorbeeld de registratie van de aanwezige dieren op een bepaald moment

Registratiekaart die CRV naar veehouder stuurt na aanmelding van een dier

opvragen. Die krijgt hij dan op het scherm of digitaal aangeleverd en hij kan ze weer (laten) inlezen in andere computersystemen.

Scala aan gegevens

Naast de paspoortgegevens van de runderen bevat het IRIS-systeem een scala aan gegevens van andere kenmerken en dit breidt zich nog steeds uit. Te denken valt aan de melkcontrole, de leverantie van de melk aan de zuivelfabriek, de exterieurkeuring, de inseminatiegegevens, de behandelingen door een dierenarts, de bevindingen van de klauwbekapper, de karkasgegevens van koeien, vleeskalveren en vleesstieren, het rantsoen, de informatie over een eventuele destructie (Rendac) en de leveranties van krachtvoer en kunstmest.

Vanuit IRIS worden de kengetallen berekend voor de fokkerij, waarmee de fokkerijorganisaties en de veehouders hun dieren kunnen selecteren. Maar de laatste jaren vormt IRIS ook de basis voor een groot aantal onderdelen van VeeManager, waarmee de veehouder zijn veestapel kan managen op vruchtbaarheid, gezondheid, rantsoensamenstelling, mineralenover-

schot etc. In IRIS worden jaarlijks ruim 1,5 miljoen kalveren in de database opgenomen van meer dan zeventig rassen en ook vele kruisingsdieren.

Het Brandrode Rund en IRIS

De Vereniging Het Brandrode Rund gebruikt het IRIS-systeem om alle dieren met afstamming in vast te leggen. De keus voor het IRIS-systeem werd gemaakt omdat al in de voorloper van IRIS, RIS, Brandroden geregistreerd waren. Maar ook omdat CRV uitstekend geoutilleerd is om afstammings- en bloedvoeringsinformatie bij te houden en te borgen, en vanwege haar directe koppeling met het landelijke I&R-systeem.

Inmiddels staan er 1576 Brandrode runderen van jong tot oud in IRIS geregistreerd en de verwachting is dat dit aantal komend jaar nog zal groeien. Leden melden de geboorte van een kalf zelf in het kader van de I&R-regeling, zoals hierboven aangegeven. Bij die aanmelding kunnen ook bijzonderheden rond het verloop van de geboorte worden vermeld.

Dieren krijgen pas een officiële stamboek-erkenning als ze afstammen van minimaal een geregistreerde stamboekstier en voldoen aan de raskenmerken op exterieur en gedrag. Dat wordt bepaald door de keurmeesters van de vereniging bij de jaarlijkse keuring. Kalveren krijgen eerst een voorlopige toelating (jongveeverklaring). In principe worden stieren definitief gekeurd als ze één jaar en koeien als ze twee jaar zijn.

Toestemmingsformulier

In IRIS zijn steeds de actuele status en verblijfplaats van het dier bekend. Een veehouder hoeft geen abonnement te hebben

op een bedrijfsmanagementsysteem of VeeManager. Wel moet de veehouder lid worden van CRV, de dek- en samenweidingsregistratie bijhouden en krijgt de veehouder van ieder dier een registratiekaart met de afstammingsgegevens.

Bij aanvang van een lidmaatschap als vee-fokker/veehouder bij de Vereniging Het Brandrode Rund ondertekent het lid een toestemmingsformulier, zodat de vereniging bij de gegevens kan van de runderen van betreffend lid in IRIS. De vereniging heeft een abonnement op VeeManager, waarmee de keurmeesters de stallijsten met de gegevens van de runderen van alle leden voor de jaarlijkse keuring kunnen opvragen. Na de keuring verwerkt de vereniging de keuringsresultaten in IRIS.

Populatie monitoren

IRIS kent zogenaamde open posities, die het stamboek kan benutten voor het opslaan van gegevens. Dit jaar zijn die deels besteed aan de digitalisering van schetsen en aftekening, de overige posities zijn gereserveerd voor karakterbeoordeling en mogelijke deviaties (zoals meelmuil). Dit is van essentieel belang voor blijvend gebruik van IRIS voor het stamboek.

Naast het uitwisselen van informatie voor de jaarlijkse keuring worden de gegevens gebruikt voor de monitoring van de genetische diversiteit van de populatie. Voor deze monitoring worden de gegevens van het Brandrode rund uit het IRIS-systeem aan het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland (CGN) geleverd. Het CGN gebruikt deze populatie om onderzoeksprogramma's voor het bepalen van inteelt en verwantschap te testen en paringsadviezen te geven. ●